

Scripta

Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna
International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture

SCRIPTA

*Revista Internacional de Literatura i Cultura
Medieval i Moderna*

núm. 9 (juny 2017)
Universitat de València

SCRIPTA, *Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 9 / juny 2017 / sumari
ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.9.10364

Direcció: Vicent Josep Escartí (Universitat de València)

Secretari: Rafael Roca Ricart (Universitat de València)

Editors: Maite Simon Méndez (Publicacions de la Universitat de València)

J. Enric Estrela García (Universitat de València)

CONSELL DE REDACCIÓ

Anna Maria Babbi, (Università degli Studi di Verona), Josepa Cortés Escrivà (Universitat de València), Eulàlia Duran Grau (Institut d'Estudis Catalans), Antoni Ferrando Francés (Universitat de València), Eulàlia Miralles Jori (Universitat de València), Joan Peytaví Deixona, (Universitat de Perpinyà), Pep Valsalobre Palàcios, (Universitat de Girona)

CONSELL CIENTÍFIC ASSESSOR

Gemma Avenoza Vera (Universitat de Barcelona), Helena Buffery (University College Cork), Júlia Butinyà Jiménez (UNED - Madrid), Antonio Castillo Gómez (Universidad de Alcalá de Henares), Germà Colón Domènech (Institut d'Estudis Catalans), Anna Maria Compagna (Università degli Studi Federico II - Napoli), Antonio Cortijo Ocaña (University of California - Santa Bárbara), Ricardo L. Silveira da Costa (Universidade Federal do Espírito Santo), Dominicque de Courcelles (Centre National de la Recherche Scientifique - Paris), Josep Maria Domingo Clua (Universitat de Lleida), Gabriel Ensenyat Pujol (Universitat de les Illes Balears), Immaculada Fàbregas Alegret (Université de Bretagne -Sud), Antoni Furió Diego (Universitat de València), Montserrat Galí Boadella (Benemérita Universidad Autónoma de Puebla), Lluís Gimeno Betí (Universitat Jaume I - Castelló), Albert G. Hauf Valls (Universitat de València), Enric Mallorquí-Ruscalleda (California State University at Fullerton), Elisa Martí López (Northwestern University), Joaquim Martí Mestre (Universitat de València), Josep Martines Peres, (Universitat d'Alacant), Josep Lluís Martos Sánchez (Universitat d'Alacant), Montserrat Piera (Temple University), Mercè Pujol Berché (Université Paris Ouest - Nanterre - La Défense), Patrizio Rigobon (Università degli Studi di Venezia- Ca'Foscari), Valentina Ripa (Università degli Studi di Bari - Aldo Moro), Albert Rossich Estragó (Universitat de Girona), J. Enric Rubio Albarracín (Universitat de València), Flocel Sabaté Curull (Universitat de Lleida), Antoni Simon Tarrés (Universitat Autònoma de Barcelona), Carsten Sinner (Universität Leipzig), Ildikó Szijj (Universitat Eötvös Loránd de Budapest)

Tècnic informàtic: Pedro Castilla Fernández

Auxiliars tècnics: Jose Manuel Carrillo Montero, Joaquín García Lombard

Imatge de la portada: Salvador Conca

ISSN: 2340-4841

Els textos publicats en aquesta revista estan, si no s'indica el contrari, sota una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Pot copiar-los, distribuir-los i comunicar-los públicament sempre que cite el seu autor i el nom d'aquesta publicació, *SCRIPTA. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna / International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture*, no els utilitze per a fins comercials i no faça amb ells obra derivada. La llicència completa es pot consultar en [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

SCRIPTA, Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna, núm. 9 / juny 2017 / sumari

ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.9.10364

Sumari

MISCEL·LÀNIA

Vicent Martines: «D'àngels i dimonis. Anàlisi d'una seqüència del programa iconogràfic de la moralització enciclopèdica de la fin'amors en el <i>Breviari d'Amor</i> de Matfré Ermangaud».....	1-17
Lambros Kotsalás: «'El Oeste en el Este': hacia una historia de la <i>Història de Jacob Xalabim</i> »	18-59
Blai J. Server Server: «La visita del papa Benet XIII a València de 1414-1415: una aproximació a la seua memòria en la tradició historiogràfica valenciana»	60-80
Gema B. Capilla Aledón: «Alfonso V el Magnánimo y el <i>Siti Perillós</i> (1422-1458)».....	81-112
Agustín Rubio Vela: «Militares, cortesanos y poetas en el entorno de los infantes de Aragón (1439-1445): las <i>Coplas de Juan de Dueñas al infante don Enrique</i> ».....	113-143
Juan Martínez Vinat: «Virgen de la Misericordia, San Jerónimo y San Miguel: el origen del corporativismo sedero en la Valencia bajomedieval (1465-1518)».....	144-164
Abel Soler: «L'atribució hipotètica de <i>Curial e Güelfa</i> a Enyego d'Àvalos (Consideracions sobre un «informe» de L. Badia i J. Torró)».....	165-193
Francesc Granell Sales: «La (re)construcció visual i retòrica de Jaume I a la <i>Festa de l'Estendard</i> de Mallorca durant l'època foral».....	194-207
M ^a del Carme Gombau Domingo: «Panorama de la premsa comarcal en català a les terres de l'Ebre (1900-1936)».....	208-229

MONOGRÀFIC

Purificació Mascarell: «Univers borgià. Aproximacions històriques, culturals i artístiques als Borja». Presentació	230-231
Alberto Aguilera: « <i>“Modica fidei quare dubitasti?”</i> Una lectura del pontificat de Calixto III (1455-†1458) a partir de las imàgenes monetales»	232-250
Béatrice Charlet-Mesdjian & Dominique Voisin: « <i>Non tamen indignum Borgaei dicere laudes/ Caesaris...</i> (T. Strozzi, Sermon 1, 120-1): L'éloge épique de César Borgia dans l'œuvre d'Ercole Strozzi (Ferrare 1474 ?-1508): Venatio (1498 TPQ- 1505 TAQ), <i>Borgeti canis epicedium, Caesaris Borgiae ducis epicedium</i> (TPQ 1507)».....	251-272
Júlia Benavent: «La mort de Papa Alexandre VI, segons un poema anònim italià de 1504».....	273-285
Alexandre Vico: «Lucrècia Borja. La alteració d'una identitat i l'errònia atribució de la pintura de <i>Flora</i> de Bartolomeo Veneto»	286-311
Ferran Escrivà-Llorca: « <i>Conversaciones de Música</i> a finals del segle XVI: el cas de l'acadèmia de Joan de Borja i Castro».....	312-323
Marc Gomar: «Lucrècia Borja en la premsa espanyola de 1835 a 1875».....	324-341
Consuelo Picchi: «Nota su Lucrezia Borgia nella musica».....	342-345
Antonio Huertas: «Los Borja en la narrativa: Apuntes para su historia».....	346-366

RECENSIONES

Lola Badia & Lluís Cifuentes & Sadurní Martí & Josep Pujol (eds.), <i>Els manuscrits, el saber i les lletres a la Corona d'Aragó, 1250-1500</i> , (Lluís Cabré)	367-371
Mercedes Gallent Marco, <i>Orígenes del sistema sanitario valenciano. Documentos fundacionales del Hospital General de Valencia</i> , (Blai J. Server Server).....	372-375
Ausiàs March, <i>Dictats. Obra completa</i> (Anna Maria Compagna).....	376-379
Jaume Riera i Sans, <i>Sodomites catalans. Història i vida (segles XIII-XVIII)</i> (Jacob Mompó).....	380-383
Manuel Danvila y Collado, <i>La germanía de Valencia</i> . (Rafael Roca).....	384-386
Antoni López Quiles, <i>Versos a plena plana: Poesia i transmissió doctrinal en la València del Barroc a la Il·lustració</i> (Abel Puig Gisbert).....	387-391
Henry Ettinghausen, <i>How the Press Began. The Pre-Periodical Printed News in Early Modern Europe</i> , (Ricard Expósito i Amagat).....	392-394
Ignasi Gironés Sarrió & Vicent Guerola Blay, <i>La taulelleria valenciana dels segles XVII, XVIII i XIX a la col·lecció de la Fundació La Fontana</i>	395-397

Presentació

1. El número 9 de *Scripta. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna* compta, com és habitual, amb les dues seccions de sempre, *Miscel·lània* i *Monogràfic*, a les quals cal afegir la secció de les recensions. A la primera, amb nou aportacions, trobem majoritàriament articles dedicats al món medieval, mentre que només un es dedica a l'edat moderna –però en referència a un aspecte medieval també– i un altre parla del món contemporani. La segona part aplega huit treballs dedicats a analitzar i aprofundir en alguns aspectes de la història i del món generat per la família Borja, tal com veurem tot seguit. En tercer lloc, l'espai destinat a les ressenyes, compta amb huit treballs més.

2. A la secció miscel·lània, predomina, com ja hem dit, la temàtica medieval en els articles que publiquem. El primer, de Vicent Martines (IVITRA - Universitat d'Alacant), porta per títol «D'àngels i dimonis. Anàlisi d'una seqüència del programa iconogràfic de la moralització enciclopèdica de la *fin'amors* en el *Breviari d'Amor* de Matfré Ermangaud» i analitza, a través de les miniatures de l'obra, la didàctica que s'hi conté i que pretén advertir els enamorats dels perills de l'amor. En segon lloc, Lambros Kotsalás (Universitat Nacional d'Atenes - Universidad de Zaragoza), amb «El Oeste en el Este: hacia una historia de la *Història de Jacob Xalabim*», relaciona aquesta novel·leta catalana amb determinades pervivències culturals a la zona de Grècia que un dia va fer part de la Corona d'Aragó. Per la seua banda, Blai Server, de la Universitat de València, amb el seu treball «La visita del papa Benet XIII a València de 1414-1415: una aproximació a la seua memòria en la tradició historiogràfica valenciana», fa un acostament al que va ser la primera estada d'un papa a terres valencianes. Gema B. Capilla Aledón (Universitat de València), amb «Alfonso V el Magnánimo y el *Siti Perillós* (1422-1458)», treballa la relació del rei de la Corona d'Aragó amb aquell element del mite artúric. L'investigador Agustín Rubio Vela, a «*Militares, cortesanos y poetas en el entorno de los infantes de Aragón (1439-1445): las Coplas de Juan de Dueñas al infante don Enrique*» s'acosta a aquesta composició castellana i ens ofereix dades que la relacionen amb València. Juan Martínez Vinat (Universitat de València), amb el seu article «Virgen de la Misericordia, San Jerónimo y San Miguel: el origen del corporativismo sedero en la Valencia bajomedieval (1465-1518)» ens aporta dades i documents sobre l'organització gremial valenciana. Per una altra banda, Abel Soler, de la Universitat de València, amb «L'atribució hipotètica de *Curial e Güelfa* a Enyego d'Ávalos (Consideracions sobre un «informe» de L. Badia i J. Torrò)», fa una defensa del seu treball, davant les opinions d'altres investigadors. A «La (re)construcció visual i retòrica de Jaume I a la *Festa de l'Estendard* de Mallorca durant l'època foral», Francesc Granell Sales, de la Universitat de València, analitza alguns aspectes de la festa mallorquina de la conquesta jaumina, tal com degué ser fins al segle XVIII. Finalment, M^a del Carme Gombau Domingo (Universitat Jaume I - Castelló) aporta dades sobre la premsa periòdica local al seu «Panorama de la premsa comarcal en català a les terres de l'Ebre (1900-1936)».

Pel que fa al bloc monogràfic, en aquest número, amb *Univers borgia. Aproximacions històriques, culturals i artístiques als Borja*, coordinat per Purificació Mascarell, de la Universidad Complutense de Madrid, ens acostem al món dels Borja i tot el que ells han generat, en els seus temps i en els posteriors, com a figures de poder destacades. Com que l'esmentada Mascarell s'encarrega de glossar-ne els articles, a la seua presentació, citarem, només, ara i ací, els autors i els títols de cada aportació. Així, Alberto Aguilera, del Centro de Estudios Borjanos - Institución Fernando el Católico, ens aporta el treball «*Modica fidei quare SCRIPTA, Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 9 / juny 2017 / sumari
ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.9.10364

dubitasti?» Una lectura del pontificat de Calixto III (1455-†1458) a partir de les imatges monetals. Per la seua banda, Béatrice Charlet-Mesdjian i Dominique Voisin, de l'Aix-Marseille Université i de la Université Côte d'Azur, respectivament, ens ofereixen el treball intitulat «*Non tamen indignum Borgaei dicere laudes/ Caesaris...*» (T. Strozzi, Serm. 1, 120-1): L'éloge épique de César Borgia dans l'œuvre d'Ercole Strozzi (Ferrare 1474 ?-1508): Venatio (1498 TPQ- 1505 TAQ), *Borgeti canis epicedium, Caesaris Borgiae ducis epicedium* (TPQ 1507)». La professora Júlia Benavent, de la Universitat de València, publica «La mort de Papa Alexandre VI, segons un poema anònim italià de 1504». Alexandre Vico, de la Universitat de Girona, ens il·lustra amb «Lucrecia Borja. La alteració d'una identitat i l'errònia atribució de la pintura de *Flora* de Bartolomeo Veneto». Ferran Escrivà-Llorca, de la Universitat Jaume I de Castelló, col·labora amb «*Conversaciones de Música* a finals del segle XVI: el cas de l'acadèmia de Joan de Borja i Castro». Pel seu costat, Marc Gomar (Universitat de València), aporta, ara, el seu treball «Lucrecia Borja en la premsa espanyola de 1835 a 1875»; mentre Consuelo Picchi, del Conservatorio di Milano, ens ofereix les seues reflexions a la «Nota su Lucrezia Borgia nella musica»; i, finalment, Antonio Huertas (Universitat de València), ens ofereix el seu article «Los Borja en la narrativa: Apuntes para su historia».

Hem d'indicar, finalment, que oferim, a la darrera secció, les recensions signades per Lluís Cabré, Blai Server, Anna Maria Compagna, Jacob Mompó, Rafael Roca, Abel Puig, Ricard Expósito i Jaume Coll, els quals ens ofereixen les seues opinions sobre alguns volums apareguts en els últims temps i que, des de la nostra publicació, hem considerat que poden ser d'interés evident.

3. No podem acabar aquesta presentació del número 9 de *Scripta* sense donar les gràcies a Purificació Mascarell la seua col·laboració en la gestió del monogràfic que publiquem. També, a Josep Enric Estrela, que, com és habitual, s'ha ocupat de qüestions referides a la maquetació; i, encara, al pintor Salvador Conca, que no sols ens ha autoritzat la reproducció d'un treball seu per tal d'il·lustrar la portada d'aquest número, sinó que ha fet una obra expressament per a nosaltres. També, com sempre, volem manifestar un agraïment molt especial als avaluadors externs que fan una tasca impagable. Sense tots ells i sense l'esforç evident dels autors, el número de *Scripta* que ara veu la llum ara, no hauria estat possible; i seria, també, impossible, mantenir-nos en valoracions òptimes en les llistes d'indexació a les quals se'ns recull i entre les que volem destacar, ara —per ser recent la nostra incorporació—, la prestigiosa *Academic Journal Database* (<http://journaldatabase.info/journal/issn2340-4841>).

Vicent Josep Escartí
Director de SCRIPTA